

**GENERALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA**

Andrzej Szweda-Lewandowski

Warszawa, 25-11-2021 r.

DOOŚ-TSOOŚ.410.26.2021.aba/BW

**Pan
Paweł Rusiecki**

**Zastępca Prezesa Wód Polskich
ds. Zarządzania Środowiskiem
Wodnym**

**Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
PGW Wody Polskie
ul. Żelazna 59 A, 00-848 Warszawa**

Szanowny Panie,

W odpowiedzi na wniosek z 1 października 2021 r., znak: KZP.4000.64.2021.8, o zaopiniowanie „Projektu drugiej aktualizacji planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Pregoly” (dalej: IIaPGW) wraz z „Projektem prognozy oddziaływania na środowisko projektu IIaPGW dla obszaru dorzecza Pregoly” (dalej: prognoza, projekt z września 2021 r.), na podstawie art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 247 ze zm.; dalej: ustawa ooś), przedstawiam następujące stanowisko.

Projekt IIaPGW dla obszaru dorzecza Pregoly jest głównym dokumentem planistycznym w zakresie gospodarowania wodami w tym dorzeczu. Stanowi on podstawę do podejmowania decyzji kształtujących stan zasobów wodnych na obszarze dorzecza i zasady

gospodarowania nimi. Służy także koordynowaniu działań mających na celu osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód oraz ekosystemów od wód zależnych, poprawę stanu zasobów wodnych, poprawę możliwości korzystania z wód, zmniejszenie ilości wprowadzanych do wód lub do ziemi substancji mogących negatywnie oddziaływać na wody, poprawę ochrony przeciwpowodziowej oraz przeciwdziałanie skutkom suszy. Obecny projekt IIaPGW został sporządzony na lata 2022-2027.

Odnosząc merytoryczny zakres projektu IIaPGW do celu przypisanego strategicznym ocenom oddziaływania na środowisko, którym jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska i uwzględnianie aspektów środowiskowych w przygotowaniu i przyjmowaniu projektów dokumentów, należy zauważyć, że zasadnicza treść IIaPGW służy właśnie poprawie stanu środowiska wodnego i związanego z wodami. Ze względu na obecność przedsięwzięć projekt wymagał jednak analiz diagnozujących wpływ jego realizacji na stan środowiska.

W myśl ustawy ooś, zakres analiz ujętych w prognozie powinien uwzględniać m.in. następujące okoliczności:

- informacje zawarte w prognozie powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu (art. 52 ust. 1),
- prognoza powinna określać, analizować i oceniać przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne (art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. e),
- projekt dokumentu nie może zostać przyjęty, o ile nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, jeżeli ze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wynika, że może on znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000 (art. 55 ust. 2). Z powyższego zestawienia wynika, że prognoza winna zawierać m.in. nie budzące wątpliwości stwierdzenia w zakresie skali i kierunków oddziaływań planowanych przedsięwzięć, w tym na gatunki i siedliska, dla których wyznaczono obszary Natura 2000.

Autorzy projektu IIaPGW podkreślają, że jest to dokument o założeniach prośrodowiskowych. W toku analiz dotyczących prognozy dorzecza Pregoly „*nie zidentyfikowano działań, które na etapie SOOŚ mogłyby zostać ocenione jako stwarzające wysokie prawdopodobieństwo wywołania konfliktów społecznych czy silnego oporu środowisk*

i organizacji ekologicznych występujących w interesie ochrony obszarów szczególnie cennych przyrodniczo. Zaplanowane działania nie będą wpływały na pogłębienie występujących w środowisku presji, nie przewiduje się znacząco negatywnego oddziaływania na jakikolwiek element środowiska poddawany ocenie w Prognozie), w tym w szczególności na obszary sieci Natura 2000.” (str. 292 prognozy).

Ogólny wniosek po zapoznaniu się z treścią przedłożonych do opiniowania dokumentów to konieczność pogłębienia analiz przeprowadzonych w prognozie dla IIaPGW oraz weryfikacja ww. wniosków, zwłaszcza w zakresie możliwego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000. Celem prognozy i całej strategicznej oceny oddziaływania na środowisko nie jest ocena adekwatności planowanych działań do wymogów ramowej dyrektywy wodnej, a przede wszystkim obiektywna identyfikacja oddziaływań na środowisko, w tym na środowisko wodne. Zatem charakterystyka skutków realizacji postanowień dokumentu nie powinna być zdominowana przez opis efektu działań nieinfrastrukturalnych służących środowisku, a przede wszystkim skupiać się na określeniu ryzyka wystąpienia oddziaływań negatywnych. Ponadto dokumenty obfitują w szereg informacji nieadekwatnych i zbędnych dla przedmiotowego dorzecza, które wpływają na znaczne zwiększenie objętości materiału i utrudniają jego analizę.

Poniżej zestawiono uwagi sformułowane w toku opiniowania. Należy przy tym zastrzec, że przedkładana opinia nie obejmuje oceny adekwatności zaplanowanych działań w kontekście możliwości osiągnięcia celów założonych dla jednolitych części wód, jak również nie stanowi weryfikacji przesłanek derogacyjnych dla inwestycji, które mogą doprowadzić do nieosiągnięcia założonych celów środowiskowych, spełniających jednak warunki dopuszczające zastosowanie odstępstwa na podstawie art. 4 ust. 7 Ramowej Dyrektywy Wodnej (dalej jako: RDW), [w przypadku dorzecza Pregoly „*przedsięwzięcia derogowane*” zidentyfikowano; zgodnie z informacją ze str. 278 IIaPGW „*Z wykonanej analizy wynika, że na obszarze dorzecza Pregoly zidentyfikowano 21 inwestycji i działań spełniających przesłanki wskazane w art. 4 ust. 7 RDW. Informacje o nich są przedstawione w załączniku nr 6 do IIaPGW (Wykaz inwestycji i działań)*”]. Ocena oddziaływań na środowisko inwestycji derogowanych powinna zostać przedstawiona w prognozie. Jej poziom szczegółowości należy dostosować do poziomu szczegółowości osiągniętego w planowaniu poszczególnych przedsięwzięć. Z kolei cel analiz należy zorientować na dostarczenie danych, które następnie – także w ramach opracowywania prognozy – zostaną wykorzystane do zbilansowania różnego rodzaju oddziaływań powodowanych przez przedsięwzięcia derogowane oraz przez zestawy zaplanowanych działań, prace utrzymaniowe i inne planowane inwestycje.

Uwagi do zapisów prognozy:

W przypadku „katalogów i zestawów działań”, które stanowią „*przedmiot analiz ocennych w Prognozie*” (str. 26) przedstawiono informacje ogólne, dotyczące wybranych skutków, które mogą być generowane przez przyjęte do wdrożenia kategorie działań (rozdział 5). Ponadto, w załącznikach do prognozy zestawiono szczegółowsze dane dotyczące poszczególnych kategorii działań (arkusze kalkulacyjne zawierające „*katalog ... macierz oddziaływań*” w nazwie pliku) oraz skonkretyzowanych przedsięwzięć (arkusze zawierające w nazwie „*zestaw działań...*”). W załączniku „01_Zestaw_dzialan_RW_ODPregola”, dla żadnego z 296 zestawów działań w wyniku oceny eksperckiej nie zidentyfikowano „spodziewanego wpływu negatywnego” na różnorodność biologiczną. Dla jednego działania pn. „*Realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych*” zidentyfikowano natomiast wpływ niejednoznaczny – wpływ negatywny w fazie realizacji oraz wpływ pozytywny w fazie eksploatacji. Na str. 176 prognozy znajduje się informacja, że w ramach kategorii Gospodarka ściekowa będą realizowane działania nietechniczne oraz techniczne/przedsięwzięcia inwestycyjne takie jak: modernizacje/rozbudowa/przebudowa oczyszczalni ścieków, sieci kanalizacyjnych czy też zbiorników bezodpływowych. Autorzy prognozy ocenili, że następujące działania mogą mieć bezpośrednie oddziaływanie na obszary chronione na terenie dorzecza Pregola:

- RWP_01.00 Modernizacja istniejącej oczyszczalni ścieków i modernizacja części osadowej oczyszczalni ścieków w aglomeracji Piecki (ID oczyszczalni: PLWM0510) - położenie na Obszarze Natura 2000 Puszcza Piska, w OCHK Otuliny Mazurskiego Parku Krajobrazowego - Zachód, w sąsiedztwie obszaru Natura 2000 Ostoja Piska i Mazurskiego Parku Krajobrazowego;
- RWP_01.00 Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w aglomeracji Węgorzewo w celu poprawy jakości odprowadzanych ścieków (ID oczyszczalni: PLWM0230) - na obszarze OCHK Doliny Gołdapy i Węgorapy.

Oddziaływanie to ten określono jako negatywne nieznaczące i ograniczone do etapu realizacji (str. 204) „*Oddziaływania potencjalnie negatywne na cele ochrony i przedmioty ochrony obszarów związane będą przede wszystkim z etapem wykonywania prac budowlanych/ modernizacyjnych, wynikać będą z użycia ciężkich maszyn i sprzętu. Będzie to oddziaływanie lokalne, w przewadze pośrednie (na części obszarów: PK, OCHK, ZPK - bezpośrednie i pośrednie), krótkoterminowe i chwilowe.*”. Wg Autorów prognozy wdrożenie tych działań nie wpłynie negatywnie na integralność obszarów Natura 2000 i powiązania

z innymi obszarami oraz z korytarzami ekologicznymi, a także nie osłabi funkcjonalności korytarzy ekologicznych pełnionych przez obszary chronionego krajobrazu.

W ocenie tut. Organu konieczna jest weryfikacja tych wniosków w oparciu o zapisy prognozy dla projektu VI aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych oraz wydane w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko opinie (z 28 grudnia 2020 r., znak: DOOŚ-TSOOŚ.410.15.2020.BW/MR oraz opinia uzupełniająca z 11 października 2021 r., znak: DOOŚ-TSOOŚ.410.15.2020.2.BW/MR). W opiniach tych Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska wyraził zastrzeżenia dotyczące przeprowadzonej niedostatecznej analizy oddziaływania budowy i modernizacji sieci kanalizacyjnej na środowisko. Realizacja sieci kanalizacyjnej w terenie istotnym dla obiegu wody w ekosystemie może stanowić znaczący negatywny wpływ na lokalny ekosystem. Konieczna jest zatem ponowna weryfikacja czy realizacja działania ww. nie wpłynie znacząco na obszar Natura 2000.

Należy tu podkreślić, że fakt ujęcia inwestycji w innym, przyjętym już dokumencie, nie znosi obowiązku przedstawienia informacji niezbędnych w związku ze strategiczną oceną oddziaływania tego przedsięwzięcia na środowisko w ramach innego dokumentu. Rolą Autorów prognozy jest dostarczenie kompletu danych w zakresie oddziaływania na środowisko, w tym tych umożliwiających rozstrzygnięcie związane z możliwością przyjęcia projektu dokumentu, o którym mowa w art. 55 ust. 2 ustawy ooś. Nawiązując do cytowania uprzednio przygotowanych prognoz oddziaływania na środowisko, szczególnie trzeba zaznaczyć, że sam fakt poddania projektu dokumentu procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, nie gwarantuje poprawności dokonanej oceny. Dlatego, posiłkując się informacjami pochodzącymi z innych prognoz oddziaływania na środowisko należy uwzględnić m.in. odpowiednie stanowiska organów opiniujących.

Ponadto, ze względu na cele IIaPGW i fakt, że prognoza powinna wnikliwie weryfikować zaproponowane w IIaPGW możliwości osiągnięcia tych celów, ocena oddziaływań na obszary chronione i stosowna argumentacja powinny odnosić się do celów i przedmiotów ochrony tych obszarów. Powinno to mieć zastosowanie również w sytuacji, gdy stwierdzono oddziaływania pozytywne.

Zgromadzone i uporządkowane rzetelne informacje w zakresie oddziaływań poszczególnych przedsięwzięć należących do wszystkich kategorii przedsięwzięć, umożliwią przejście do analiz oddziaływań skumulowanych, których zdiagnozowanie w zakresie różnych elementów środowiska jest niezbędne dla określenia możliwości realizacji celów przyjętych dla

ekosystemów wodnych i od wód zależnych. Zgodnie z informacjami zamieszczonymi na str. 273 prognozy ocenę kumulacji przeprowadzono w oparciu o dokumenty o charakterze operacyjno-wdrożeniowym w dziedzinie gospodarki wodnej tj. Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK); Program działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu; Krajowy program renaturyzacji wód powierzchniowych (KPRWP); Program przeciwdziałania niedoborowi wody na lata 2021-2027 z perspektywą do 2030 r.; Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy (PPSS) oraz Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym dla obszaru dorzecza Pregoty (PZRP). W wyniku analizy oceniono, że największe ryzyko wystąpienia kumulacji oddziaływań z punktu widzenia celów IIaPGW może wystąpić na skutek realizacji przedsięwzięć zaplanowanych w ramach PZRP dla obszaru dorzecza Pregoty (rozdział 6 oraz załącznik C3 do prognozy). W Tabeli 6-1 przedstawiono następujące uzasadnienie oceny *„PZRP może kumulować w IIaPGW oddziaływania zarówno o charakterze pozytywnym jak i negatywnym. Planowane działania wpisują się z pośrednio i bezpośrednio w 5 z 6 obszarów tematycznych IIaPGW. Potencjalnie kumulacje negatywnych oddziaływań mogą generować najbardziej inwazyjne typy przedsięwzięć przeciwpowodziowych jak: zbiorniki wodne, wały i poldery przeciwpowodziowe, regulacje rzek i potoków oraz prace utrzymaniowe w korycie i międzywalu”*. W prognozie nie przedstawiono jednak żadnych sposobów na minimalizowanie tych oddziaływań. Należy doprecyzować, co należy rozumieć w ramach skutecznej minimalizacji oddziaływań skumulowanych *„standardowymi środkami, rozwiązaniami techniczno-organizacyjnymi czy odpowiednim harmonogramem prac”* (str. 286). W prognozie nie wymieniono i nie opisano żadnych z ww. rodzajów środków minimalizujących zidentyfikowane oddziaływania skumulowane. Nie wiadomo w jaki sposób realizowane będzie *„rozłożenie w czasie planowanych na jednym obszarze działań”* (str. 294). Konieczne jest uzupełnienie tych informacji jako że projekt IIaPGW skupia w sobie założenia pozostałych dokumentów z zakresu gospodarki wodnej w tej części Polski;

W prognozie przedstawiono również niespójne wnioski w zakresie możliwości wystąpienia oddziaływań transgranicznych w wyniku realizacji założeń IIaPGW. W rozdziale 7 mowa jest o małym prawdopodobieństwie wystąpienia znacząco negatywnego transgranicznego oddziaływania w związku z realizacją zapisów IIaPGW (str. 291), a we wnioskach i rekomendacjach ryzyka wystąpienia takich oddziaływań się nie stwierdza (str. 294). Należy zatem przedstawić jednoznaczne informacje dotyczące możliwości wystąpienia oddziaływań transgranicznych w wyniku realizacji założeń projektu IIaPGW oraz uzupełnić odpowiednio argumentację. W tym miejscu należy zaznaczyć że nie jest właściwe przenoszenie analiz na etap ocen oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć.

Zapisy prognozy zawarte w rozdziale 8.2 dotyczącym działań zapobiegających, ograniczających i kompensujących należy uporządkować i doszczegółowić. Wszystkie tego typu działania należy przedstawić w podziale na etap budowy (realizacji) i eksploatacji (dla lepszej czytelności wskazane jest zastąpienie opisów formą tabelaryczną). Poprawę wymaga również załącznik C4 Wytoczne działania minimalizujące, który zawiera tylko wykaz dokumentów, w których należy szukać bardziej szczegółowych informacji. W rezultacie, wymienione w IIaPGW katalogi i zestawy działań nie mają przypisanych działań minimalizujących.

Uwagi do zapisów projektu IIaPGW dla dorzecza Pregoly:

Potrzeba uwzględnienia celów ochrony dla obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków – w sytuacji obszarów Natura 2000 nieposiadających zatwierdzonych Planów Zadań Ochronnych – w oparciu o tzw. tymczasowe cele ochrony dla gatunków i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 (cele te obowiązują do czasu ustanowienia PZO). Uzupełnienie powinno opierać się o informacje będące w dyspozycji Regionalnych Dyrekcji Ochrony Środowiska (już udostępnione na stronach internetowych, bądź takie, o udostępnienie których należy się zwrócić do właściwych organów);

W treści projektu IIaPGW nie pojawiają się żadne odniesienia do zestawienia kierunkowych inwestycji w gospodarce wodnej lub związanych z wodami (nienumerowany załącznik o nazwie „Zestawienie inwestycji kierunkowych_dokument towarzyszący”). Charakter tego załącznika nie jest jasny, dlatego niezbędne jest wyjaśnienie czy wykaz ten traktowany będzie jako integralna część IIaPGW lub też przyjmowany wraz z IIaPGW jako zestawienie towarzyszące. Jeżeli w przedmiotowym załączniku znajdują się przedsięwzięcia planowane do realizacji na terenie dorzecza Pregoly to w prognozie konieczne jest przedstawienie oceny oddziaływania tych inwestycji na środowisko, w tym na obszary Natura 2000 oraz cele założone do osiągnięcia dla jednolitych części wód;

W myśl zapisów IIaPGW (str. 267) „Krajowy Program Renaturyzacji Wód Powierzchniowych” (dalej: KPRWP) „przewiduje realizację działań ukierunkowanych na rozpoznanie zagrożeń i przyczyn zmian hydromorfologicznych cieków i zbiorników wodnych oraz zaplanowanie działań naprawczych, które pozwolą na osiągnięcie celów środowiskowych dla tych części wód”. Wobec powyższego zasadne jest wyjaśnienie czy w projekcie IIaPGW uwzględniono wszystkie przyjęte w KPRWP działania uznane za konieczne do realizacji na terenie dorzecza Pregoly, będące odpowiedzią na zidentyfikowane presje hydromorfologiczne oraz pilne potrzeby poprawy stanu wód powierzchniowych;

Ujęty w IIaPGW wskaźnik liczby prac z danej kategorii wykonanych w ramach PUW nie dostarcza informacji o ich oddziaływaniu na cele środowiskowe jednolitych części wód, a w szczególności na cele wyznaczone dla obszarów chronionych. Jak zauważono w IIaPGW *„W katalogu działań krajowych aPWŚK zaplanowano działanie polegające na «opracowaniu dobrych praktyk w zakresie robót hydrotechnicznych i prac utrzymaniowych wraz z ustaleniem zasad ich wdrażania»”*. Potrzebę takiego działania uzasadniono następująco: *„Podejmowane w przeszłości działania technicznej regulacji cieków, realizowane głównie w celu ochrony przeciwpowodziowej, doprowadziły do znacznej degradacji oraz zniszczenia występujących na ich obszarze charakterystycznych ekosystemów wodnych i od wód zależnych.”*. W raporcie z prowadzenia prac utrzymaniowych (stanowiącym część IIaPGW; rozdział 13.8.3.) powinny w takiej sytuacji znaleźć się dane o rodzajach prac prowadzonych na obszarach chronionych. Zgodnie z art. 118 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r. poz. 1098), zgłoszenia regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska wymaga prowadzenie na obszarach form ochrony przyrody prac wymienionych w art. 227 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne. Ponadto w zgłoszeniu określa się: lokalizację, rodzaj, zakres, sposób i termin prowadzenia działań oraz, jeżeli jest to możliwe, także termin i zakres działań objętych zgłoszeniem, prowadzonych w przeszłości na obszarze, którego dotyczy zgłoszenie – zatem informacje takie są dostępne. W związku z powyższym, w IIaPGW powinny znaleźć się bardziej szczegółowe informacje dotyczące zakresu i rodzaju prac prowadzonych na obszarach chronionych w ramach planów utrzymania wód, szczególnie związane z wdrażaniem ww. dobrych praktyk.

Uwagi techniczne do IIaPGW i prognozy:

1. Załącznik 6 „Wykaz inwestycji i działań” należy sprawdzić pod kątem aktualności i poprawności zawartych informacji, szczególnie zweryfikować czy decyzje administracyjne nadal są aktualne, a także wyjaśnić dlaczego dla części inwestycji w kolumnach dotyczących decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz oceny wodnoprawnej wpisano „brak danych” zaś w kolumnie dotyczącej przesłanek zastosowania odstępstwa w trybie art. 4 ust. 7 RDW podano szczegółowe informacje,
2. Aktualizacje wprowadzone w Erracie 1 do projektu IIaPWG budzą wątpliwości. Potrzeba wprowadzenia zmian w ocenianym dokumencie związana jest z wejściem w życie dnia 29 maja 2021 roku rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 maja 2021 roku „w sprawie określenia gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym oraz obszarów przeznaczonych do ochrony tych gatunków” (Dz. U. z 2021 poz. 896). Zapewnienie swobodnej migracji dla

wymienionych w rozporządzeniu wód staje się celem środowiskowym. Jednakże zapisy w poszczególnych załącznikach do Erraty 1 wskazują, że działania te będą głównie ograniczać się do weryfikacji czy istnieje presja bez wdrażania konkretnych działań mających na celu rzeczywiste zniesienie takiej presji.

3. Należy ujednolicić nazewnictwo załączników – nazwa pliku powinna zgadzać się z nazwą przywoływaną w tekście dokumentów zarówno IIaPGW jak i prognozy.
4. W poszczególnych załącznikach pojawia się wiele skrótów, których objaśnienia są zamieszczone w innych miejscach w dokumentacji. Utrudnia to zrozumienie przedstawionych treści. Wobec powyższego, albo w każdym skorszycie powinien znajdować się arkusz uwzględniający rozwinięcie wszystkich używanych w danym pliku skrótów albo do dokumentacji powinien zostać dodany załącznik uwzględniający wszystkie skróty stosowane w IIaPGW.
5. W załączniku 2 „Wykaz obszarów chronionych” w kolumnie Wymagania (Cel środowiskowy dla obszaru) znajduje się zapis „patrz tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony siedlisk Natura 2000”. Należy wyraźnie wskazać, że ta tabela jest jednym z arkuszy w załączniku C2 „Ocena wpływu na obszary chronione - tabele ocenne” do prognozy.

Z poważaniem,

ANDRZEJ SZWEDA-LEWANDOWSKI
Generalny Dyrektor
Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/